

[Ib Nørlund]

overenskomster om nedrustning på trods af andre modsætninger. Vi anser derfor nedrustning som noget realistabelt, og de, som bare afskriver dens muligheder eller forhåner bestræbelser for den, handler mildest talt med letsindighed – en letsindighed, som vi også synes er kommet til udtryk i en del ordførertaler, som ikke er gået så vidt som fremskridtspartiets, men som faktisk har affundet sig med, at det var måske meget godt, at det kørte videre ad oprustningens vej.

Fremgang for nedrustning kræver samvirke mellem alle kræfter, der forstår situationens alvor, og ikke mindst, som det blev sagt af ministeren, folkelig opbakning.

En afgørende hovedvanskelighed for gennemførelse af nedrustning er, at oprustningen spiller en helt forskellig rolle inden for de to samfundsøkonomiske systemer, der findes i vor tids verden. For socialismen er oprustningen en byrde på forskellige samfundsøkonomiske planer. Man kan se sig nødsaget til at påtage sig den, men den giver ingen økonomisk fordel, og dens omkostninger må man ifølge sagens natur på alle måder søge at formindske. Under kapitalismen drives oprustningen først og fremmest frem af de store militært-industrielle komplekser, som også hr. Lasse Budtz mindede om. Deres ledende interesse er maksimal profit, som igen giver dem interesse i at forøge oprustningen både kvantitativt og kvalitativt. I kraft af deres monopolstilling skruer de omkostningerne op – det er jo bare skatteyderne, der skal betale.

Der er endda nogle, som anbefaler force-ret oprustning som middel til at bekæmpe krise og arbejdsløshed. Der var for nylig nogle herrer fra EF, som udbredte sig herom fra et møde »her på borgen« med, hvad man kan kalde en tankens pervertering, som kun kan udspringe af et sygt samfund – så meget mere som det jo viser sig, at investeringer i oprustningsindustri er noget af det, der er mindst beskæftigelsesgivende i forhold til de investerede midler.

Sådanne eksisterende modsatte interesser – eller klassekamp, om man vil – gør naturligvis gennemførelse af nedrustningspolitik til en svær opgave, en kampopgave. Når den alligevel er mulig, så skyldes det, at så meget står på spil for alle lande og folk. I kapitalistiske lande er spørgsmålet genstand for løbende strid, også mellem forskellige kapital-

grupper, mere eller mindre snævert forbundne med rustningsinteresser.

Den nuværende situation indeholder den særlige mulighed, at der eksisterer en fra begge sider anerkendt militær balance. Det kan og må tages som udgangspunkt, først for en standsning af oprustningsjaget, senere også for en ligelig og afbalanceret nedskruning af rustningernes niveau og omkostninger. Men mulighederne kan forspildes, hvis de ikke benyttes. Hvis rustningsniveauet på ny skrues op – og skrues kan være uden ende – så kan farlige og anspændte situationer opstå. Det er dette, som Bresjnev for nylig meget rammende har betegnet som en korsvej for verdenspolitikken.

Det har vist sig, at en aktiv offentlig mening kan få udslagsgivende betydning. Derfor er det godt, at hele problematikken lægges frem for verdensoffentligheden på FNs ekstraordinære nedrustningsgeneralforsamling. Principperne for en realistisk nedrustningspolitik må være ligelighed i nedskæringerne og gradvis udvikling af gensidig tillid til deres overholdelse. Omvendt søger de, som søger oprustningen drevet videre; at stille forslag, som giver dem selv en ensidigt styrket militær position, og finde påskud for at skabe en atmosfære af mistillid eller rent udhysteri, som i sig selv lægger gift for en afspænding. Det er ikke så svært endda at gøre dette, netop fordi det drejer sig om forhold mellem grundlæggende forskellige økonomiske og samfundsmæssige systemer, men opgaven, den uhyre ansvarsfulde opgave i vores epoke, er, på trods af dette, at finde frem til konkrete skridt til nedrustning og til fremme af tilliden til givne ord. Netop sådanne bestræbelser har støtte og sympati i folkenes brede lag, som jo bærer byrderne af såvel oprustningsjaget som frygten. Opgaven består i med politiske midler at bryde en ond cirkel.

Af afgørende betydning for afspænding og nedrustning er opnåelse af overenskomster mellem USA og Sovjetunionen. Man kan lide det eller ej, men det er den objektive situation. Men også andre magter og folkene selv kan bidrage til, at sådanne overenskomster opnås, og at forhindringer for dem overvindes. På den måde er der opnået ændringer til det bedre. Der ligger et stort fremskridt fra dengang, da NATO i midten af 1950erne fordømte fredelig sameksistens som, hvad man kaldte kommunisternes lum-